MARTIN OLIVA

Napsal A. V. Šmilovský.

Jest věru s podivením, že jindy dosti čilý Martin v tísni své a trudech se nevzmužil, že nehledal jinde rady a pomoci, aby ulehčil tesknostem svým. Vždyť měl pěkné jmění a byl celkem pořádný člověk, kdyby byl volal, byl by se přece někde pro sebe výhodnější pomoci dovolal; ale Martin byl židovskými penězi jako očarován, odkládal a rozkládal, až bylo pozde. Dělo se mu jako stum jiných dlužníků, liknavostí, nerozhodností, odkládáním bředl každým krokem hlouběji a ztrácel pod nohama pevnou půdu. Poněvadž často Abránka navštěvoval, věděla už celá ves, proč tam chodí, a z nesla se to dál a dále, dobrá pověst Martinova byla ta tam a po několika měsících byl by už stěží nalezl pořádného věřitele.

"Ten vězí u žida," šel o něm jeden hlas, jenž byl tím nebezpečnější, čím více se Martin tajil, mnoholi Abránkovi jest dlužen. Lidé si pak dělali z komárů velbloudy. Abránek sám po straně o to se postaral, aby úvěr Olivovi zkazil, aby nevyplétl se z pavučiny, již tak chytře Martina obetkal. Chyba velká, ba snad větší chyba byla, že neměl mladý Oliva přítele, jemuž by byl mohl své srdce dokořán otevříti; nedbalť on dříve o nikoho a nyní nedbal nikdo o něho. S Martinem a Rozárkou šlo to vzhledem s kopce.

"A což Rozárka?" pozeptá se útlocitná čtenářka. "Či mlčela, či posilňovala upřímným slovem lásky a důvěry v nehodách břednoucího muže svého?"

Těžko věru odpověděti.

Předkem žena Martinova peněžitým záležitostem dobře nerozuměla. Že muž její peněz nutně potřebuje po krupobití, které je tak strašlivě zastihlo, o tom byla přesvědčena. O směnkách věděla málo, že myslila, že jest to jen jiný druh obligace, a netušila ani dost málo nebezpečenství, v jaké sama mužem svým padne, nebudoli s to, prvním červnem budoucího roku zaplatiti.

"Nebudemeli míti peníze," pravil k ní Martin, "počká na Abránek přes žně a pak se spravíme."

Slova ta zdála se selce býti tak jednoduchá a pravdivá, že ani o nich déle nepřemýšlela. Ovšem jí neušlo, že Martin stává se nespokojenějším a mrzutějším; slyšela dále z jeho úst, jak těžko vymáhá peníze u Abránka; cítila a viděla na své oči, že přichází do stavení časem zlý nedostatek, ale při všem tom těšila se nadějí, že po roce bude lépe, a od onoho osudného poledne, v němž Martin na ni psa vyštval, neměla k muži svému už tolik lásky, aby jí bylo líto, nerkuli aby slovem lásky a důvěry klesající jeho mysl [illegible]. Poměr mezi Rozárkou a Martinem byl po smrti otce Olivy na první pohled přátelský, v podstatě své byl však silně rozviklán; chybělať mu ona páska, jež v nehodách a neštěstí bývá štítem nejmocnějším proti ostrým střelám osudu, chyběloť mu upřímná a vroucí láska manželská. Proto šlo to s Martinem a Rozárkou s kopce.

Nebudeme zevrubně popisovati jak pracně a trudně domáhal se Martin svých požadavků u Abránka. Podotkneme jen pro lepší věci vysvětlení, že čím dále tím horší se stávaly cesty Olivovy k židovi. Po dvaceti, desíti zlatých dával židák sklíčenému dlužníkovi, kde jen mohl, strkal místo peněz Martinovi špatné své zboží a vyplatil tak Olivovi do začátku máje celkem sedm set, které Čertovák z největšího dílu Abránkovi bez úroku svěřil. Červen se blížil a ubohý, lehkověrný Martin neměl ještě ani tisíc zlatých v ruce. Martina přešla už tak silně trpělivost, že hrozil židovi žalobou u soudu, jestli ho okamžitě nevyplatí.

Abránek se ani dost málo nepolekal.

"Jděte, jděte, dětino, co byste vyžalovali?" odpověděl poklidně; kromě toho zaplatil některé dlužky od pohřbu otcova, nevystačil "než ti páni u soudu žádost vaši vyřídí, zaplatím vám dávno! K čemu útraty za kolky a spisování žádosti. Vždyť jsme naši a srovnáme se, jak se patří na pořádné lidi. K čemu dělati hluk pro mizerných tři sta zlatých!! Dal jsem sedm set, dám i tři sta. Za čtyry, pět dní máte pomíti všecky, tak pěkně pohromadě, jako by je ze žaráku vystrčil."

"Martin se dal uchlácholiti; ale žid ty čtyry dny tak protahoval, že posledního května ještě Oliva nic neměl.

"Zítra, v sedm hodin ráno, ať to je na stole, příteli," pravil [illegible] dne Abránek k Olivovi "přijďte jen, uvidíte, že jsem od slova."

Skutečně prvního června, bylo to právě v neděli, uvítal žid s radostnou tváří vstupujícího Martina držel v hrsti balík [illegible]vek.

"Peněz jako želez Olivo, a všecky budou vaše," mluvil žid "ale teď, když budeme míti všecko v pořádku se směnkou, musíme to nějak soudně s ní udělati."

"Jak soudně?" tázal se Martin s nepokojem.

"Inu, víte, příteli, to je tak," vysvětloval žid, "aby to bylo mezi námi utvrzeno, že já jsem přečíl vám tu pěkné celá tři sta na stůl. Jsou to hodné peníze, hezká hromada."

Co měl Martin činiti? Peněz měl už tak potřebí jako pták povětří, kýval hlavou, a Abránek sázel tři sta zlatých na stůl. Oliva shrábl peníze a odebral se s veselou tváří domu. Nezapomněl ani na to, že dnes dopadla lhůta k placení celé směnky, předpokládal, že Abránek bude čekati i bez vyjednávání. Zmýlil se však [illegible].

Téhož odpoledne dal si Abránek sepsati žalobu a dne [illegible] druhého června, žaloval oba manžely Olivovy u krajského soudu pro nezaplacení směnky, ze které jim na tisíc šest set deset zlatých [illegible] a dva krejcary. [illegible] měl na poště, žel [illegible] Olivovým. Žertoval [illegible] s Rozárkou, rozloučil se a jako jindy vypravoval doma manželům [illegible] dal dnes tu směnku "soudně udíti".

"Víte," pokračoval se sladkým úsměvem, "ono vám přijde za čtrnáct dní, nebo dříve, třeba za osm, od krajského soudu vyrozumění, že jsem zadal směnku k potvrzení. Ale to není nic snad pro vás zlého, to je jen tak. Ono tam sice bude státi, že máte platiti, ale což na tom! To víte, já počkám, když budu viděti."

Martinovi a Rozárce vrtalo to ovšem mozkem, že budou míti práci s krajským soudem, upokojili se však brzy domnívajíce se, že žid počká, až se po žních zmohou, a za několik dní ani nevzpomněli, že dostanou soudní vyrozumění.

Po osmi dnech, odpoledne přišel do vsi soudní posel z města. Byl to muž [illegible] až na prsa [illegible], v černém fráku se zlatými knoflíky a na čepici kokardu. Lidé vykukovali z okének, kam jde. Šel do krámku k Abránkovi. Žid byl doma a čekal patrně na něho. Pozdravil jej a hbitě přečetl listinu, již mu přinášel. Byl to od krajského soudu rozkaz, aby manželé Olivovi do tří dnů zaplatili Abránkovi tisíc šest set deset zlatých a dva krejcary a patnáct zlatých soudních útrat a nákladu pod exekucí.

Žid se usmál. Dal poslovi celou zlatku, ač dobře věděl, že tu jen osmnáct krejcarů od cesty patří, a dal mu ještě k tomu [illegible] skleničku té nejlepší své pálenky.

Posel po té odešel a šel k Olivovům. Tam doručil Martinovi i Rozárce každému po jednom listu stejně znějícím. Byl to týž platební rozkaz, který dostal Abránek. Přijav od nich potvrzení že listiny jim dodány, odešel.

Oba manželé četli pozorně slovo za slovem listinu, a nepřišli ještě ani k slovu pro překvapení v ní obsažené, když už tu byl Abránek jako na koni.

"Nu, vidíte, že jsem měl pravdu," zvolal vesele hned ve dveřích; "že je to tak, jak jsem vám povídal!"

"Ale tu stojí, že máme směnku vám do tří dnů vyplatiti," namítal Martin, probrav se z překvapení.

"Nu, nechme to státi, když to stojí," vykládal Abránek; "vždyť jsme, můj Bože, naši, mne se přece nebudete báti? Však já tak brzy nepovedu na vás exekuti. [illegible] platební rozkazu."

Olivovi manželé dali se uchlácholiti a spoléhajíce se na slib židův, ani se žádným rozumným člověkem se neporadili. Tak uplynuly tři dni, manželé nepodali protestu a platební rozkaz krajského soudu vešel v právní moc. Abránek byl na koni. Martina a Rozárku měl ve své moci.

Měl bych snad zde na tomto místě se pozastaviti a poukázati na to, že jest již dávno na čase, aby naše zákonodárství, pátrajíc bedlivým okem po příčinách, jež přivádějí [illegible] úpadek blahobytu našeho lidu, nadšeno pravou, zdravou a šlechetnou lidumilností, [illegible] ale ostře probralo a zrale promyslilo mnohé odstavce platného směnečného zákona. [illegible] jest a potřebno pro [illegible] vzdělanější kruhy obchodnické, nejedná se v továrnách v [illegible] obchodu [illegible] méně vzdělaným kruhům měšťanským a rolnickým. [illegible]

S penězi však [illegible] ještě [illegible], že kdo přijímá na se směnku, [illegible] o své jmění a že [illegible] jest, aby sám [illegible] [illegible]

[illegible]

XV.

Z neznalosti zákona propadli Martina Rozárka [illegible] proti žalobě Abránkově u krajského soudu, a ač [illegible] před hrozným slovem exekuce, jak v listinách jim dodaných stálo, byli přece tak lehkověrní, že dali na slovo Abránkovo, že to všecko jen tak, a že se ho nemusí báti, an tak brzy na ně exekuci nepovede.

Žid řekl:

"Víte co, počkám vám, když budu viděti."

"Když budu viděti." Jaký hluboký a osudný smysl v tomto židovském "uvidíme" ležel, nenadáli se manželé Olivovi ani ve snách. Vždyť neměli ani tušení, jaké právo nad nimi Abránek má, netušili, že má právo každou hodinu nejen ty peřiny jim prodati, na nichž odpočívali, ale i statek, dvůr, polnosti! A nešťastný Martin počal se nestarat, aby nabyl náležitého u věci vysvětlení a aby [illegible] peněz zbavil [illegible] žida. Bláhovec věřil Abránkovi, jenž jej stále [illegible] vlídností a pod barvou přátelství vodil za nos, aby jej hodně mnoho z něho vyssál. Byl Martin a jeho statek tučná moucha pro bezohledného pavouka, jakým byl Abránek. Jenom pozvolna, krok za krokem, šel Abránek za svým cílem, dobře věda, že tak nejdříve dojde. Pro okamžik nechtěl na Martinovi peněz ale za to mu musil Martin brzy [illegible] a tak měl Abránek stále z něho výdělek, [illegible] dával mu na úvěr špatné zboží za dobré peníze, a Martin [illegible] pro dobrou vůli nesměl jinde nic koupiti. To nejhorší však bylo, že Martin u veřejném mínění [illegible] dále tím hlouběji klesal. Lidé myslili, bůhví jak silně je u Abránka zadlužen!

Přišly žně, které byly jen prostřední. Naděje Martinova, že [illegible] zaplatiti Abránkovi, rozplynula se s dýmem a párou. [illegible]

[illegible]

"Řekneme mu pravdu a [illegible] počká. Něco ovšem mu budeme museti strčiti do ruky, [illegible] žid je žid."

[illegible] Abránek stal se [illegible] že nerad se s ním pouštěl do řeči. Leč co zbývalo [illegible] jiného než uposlechnouti Rozárku? Pozvali žida k sobě a Martin mu po mnohých okolcích přece pověděl pravdu.

Abránek stavěl se nad [illegible] překvapeným, nespokojeným, [illegible]

[illegible]

"Však ta urou už vydrží," [illegible] Oliva [illegible]

[illegible]

[illegible] ze to tak zhola; to jest, že peněz nepůjde. Martin věda na všech stranách nezbytí, musil se naproti tomu [illegible] dosti těžkým oběťem, [illegible]

Tak uplynulo několik měsíců [illegible]

(Pokračování.)

Nejkrásnější druhy hyacintů, tulipánů a narcisů pro podzimní sázení; též jiné květinové rostliny, jako chrysanthemum, karafiáty a kapradiny dostanete ke koupi u českého zahradníka a květináře ALBERTA HRUBANA, na 29. a Dorcas ul. Telephone: — Skleníky Harney 2286; Residence Harney 3673. — Advertisement 14.

ŠÍDLO — automatická ruční šicí — nejpotřebnější věc na farmě a předplatitelům na Pokrok neb Vestník se dopošle za 30 centů.

Severův český kalendář na rok 1917 jest již hotov. Žádejte jej v lékárnách. Jest zdarma. Nemá-li jej váš lékárník, pište přímo nám.

KAŠEL jest obyčejně jedním z nejznámějších příznaků při zápalu průdušek, křečovitém záškrtu a chřipce. Abyste kašel ten zastavili a tak rychlé úlevy získali, berte

Severův Gothardský olej (Severa's Gothard Oil) jest výtečný liniment proti revmatismu, ledeviem a [illegible] Cena 25 a 50c.

SEVERŮV BALSÁM PRO PLÍCE

(SEVERA'S BALSAM FOR LUNGS).

Dítky, tak jako dospělí mohou jej bráti, ano i nemluvňatům velmi dobře prospívá. Jest velmi příjemné chuti. Berte jej při kašli, nastuzeninách, chraptivosti, bolavém hrdle, kašli při zánětu průdušek, křečovitém záškrtu a při kašli z chřipky. Ceny 25 a 50 centů.

Ptejte se vždy o Severovy léky všude v lékárnách. Neberte však nápodobeniny a náhražky. Žádejte výslovně jen Severovy léky. Kdyby je váš lékárník neměl, objednejte si je přímo od

W. F. SEVERA CO., Cedar Rapids, Iowa

FRANK SVOBODA

UMĚLECKÝ ZÁVOD POMNÍKOVÝ

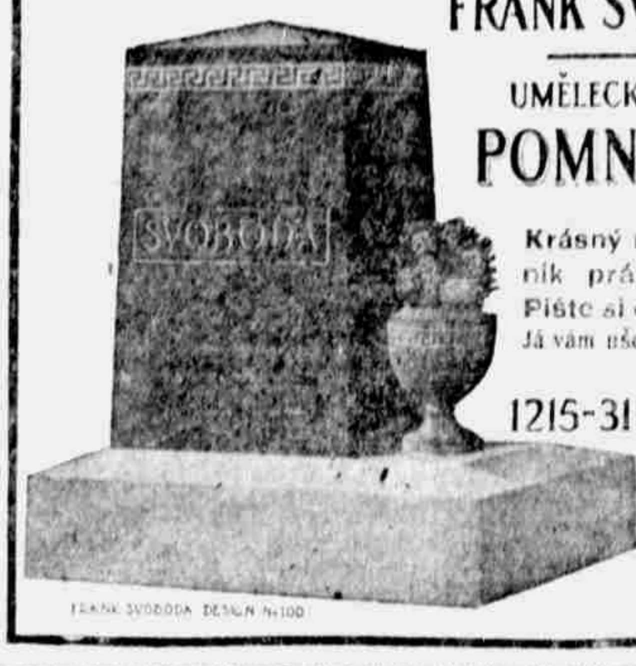

Krásný nový ceník právě vydán. Pište si o něj dnes. Já vám ušetřím peníze.

1215-31 SO. 13TH ST OMAHA NEB.

Tímto oznamuji všem čtenářům starým i novým příznivcům, že v tu nulých dnech jsem koupil cihelnou budovu

HOTEL "PRAHA"

která jest úplně znovu vypravená vším vnitřním zařízením, vkusně dekorována a kde krajané zavítavší do Omahy, naleznou nyní řádnou obsluhu a pohodlí to nejlepší. Chutná jídla z pravé české kuchyně vždy vás uspokojí. Vkusně zařízený hostinec ve spojení s hotelem. O přízeň místních i venkovních krajanů uctivě žádá. 1-28-1

JOSEF PIVONKA

Roh 13. a William ul. -:- OMAHA, NEBRASKA

— Get rid of dandruff —

it makes the scalp itch and the hair fall out. *Be wise* about your hair, cultivate it, like the women in Paris do. They regularly use

ED. PINAUD'S EAU DE QUININE

the wonderful French Hair Tonic. Try it for yourself. Note its exquisite quality and fragrance. Aristocratic men and women the world over use and endorse this famous preparation. It keeps the scalp clean and white and preserves the youthful brilliancy of the hair. Buy a 50c bottle from your dealer—or send 10c to our American Offices for a testing bottle. Above all things don't neglect your hair.

PARFUMERIE ED. PINAUD, Dept. M ED. PINAUD Bldg., New York

Bliss & Wellman

kommissionáři dobytkem

Exchange Building, Stock Yards Station, SOUTH SIDE OMAHA, NEB

Jsme již v tomto obchodu 20 roků. Naše vlastní zkušenost a znalost ve spojení se silami, které pro nás pracují, — mají též dlouholetou zkušenost. A proto můžete s důvěrou se na nás spolehnouti, nám věřiti. Ročně jsme 6 millionů dollarů obratu obchodního v této době, což dosvědčuje, že zasilatelé mají v nás důvěru a že jsme jim získali ty nejvyšší ceny za jakost dobytka, jež trh poskytoval.

Zlatá žíla PÍSTĚL — Zaplaťte až se vyléčíte

Všechny rektální nemoci vyléčeny bez lékařské operace. Žádný chloroform, éter neb jiný prostředek upotřeben. Vyléčení zaručeno, že potrvá po celý život. Vyšetření zdarma. Pište pro knihu o zlaté žíle a rektálních nemocech se svědectvími.

Dr. E. R. TARRY, 240 Bee Bldg., OMAHA, NEB.

Nejlepším místem k nakupování stavebního dříví, jest

česká dřevařská ohrada,

Chicago Lumber Co.,

na 14. a Marcy ul., Omaha, Neb. 4-1-f

Čeští prodavači Vás vždy ochotně a vzorně obslouží.